

การพัฒนาเครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Development of Jasmine Herbal Drink for Creative Tourism on
the Philosophy of Economic Self-Sufficiency

จตุพร อุ่นประเสริฐสุข¹ พงษ์ศักดิ์ เจริญงามเสมอ² พรรณี โรจนเบญจกุล³
ทิพย์วารินทร์ เบญจนิรัตน์⁴ ศศิเพ็ญ ครุฑชั่งทอง⁵ จิรวัดน์ สุดสวาท⁶

Jatuporn Ounprasertsuk, Pongsak Jaroengarmsamer, Phannee Rojanabenjakun,
Tipvarin Benjanirat, Sasipen Krutchangthong, Jirawat Sudsawart

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิ และศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับดอกมะลิให้มีมูลค่าสูงขึ้น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค กลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวชุมชนบางนกแขวก ตำบลบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 30 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบรรยายสรุปกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนประกอบของสูตรเครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิ ประกอบได้ด้วย ดอกมะลิแห้ง 70 กรัม ผางเสน 10 กรัม เกสรบัวหลวง 10 กรัม และขมิ้นชัน 10 กรัม ระดับความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิ ในด้าน รสชาติ สี และกลิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด ในส่วนของบรรจุภัณฑ์พบว่า ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนได้ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนได้นำผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าให้กับดอกมะลิ และเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): เครื่องดื่มสมุนไพร; ดอกมะลิ; การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Received: 2023-06-15 Revised: 2023-06-24 Accepted: 2023-06-28

^{1, 2, 3, 4, 5, 6} วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ College of Allied Health Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: jatuporn.ou@ssru.ac.th

Abstract

Research on developing herbal drinks from Jasmine to support creative tourism according to the sufficiency economy philosophy. The objective is to produce herbal drink products from Jasmine and study consumer satisfaction with products and packaging of herbal drinks from Jasmine to add value to Jasmine. This research is research to develop a product. Research instruments include jasmine herbal drink products, prototype packaging, expert opinion questionnaire in packaging design, and consumer satisfaction assessment forms. The sample group is tourists from the Bang Nok Khaek community, Bang Bang Thi Subdistrict, Samut Songkhram Province, with 30 people—data analysis, including numbers, Percentages, Averages, standard deviations, and procedural briefings and procedures. The research showed that the components of the herbal drink formula from Jasmine assembled with Dried Jasmine 70 grams, Fang sen 10 grams, Lotus pollen 10 grams, and Turmeric 10 grams. Satisfaction levels in jasmine herbal drink products in terms of taste, color, and smell are at the highest level. In terms of packaging, it is found that the product is suitable as a community product that reflects the community's identity. Therefore, stakeholders should encourage people in the community to use herbal drink products from Jasmine to develop into community products to create value for Jasmine. Furthermore, increase income for the community.

Keywords: Herbal drink; Jasmine flower; Creative tourism; Sufficiency economy philosophy

บทนำ (Introduction)

มะลิมีถิ่นกำเนิดในแถบร้อนชื้นและกึ่งร้อนชื้นในเอเชียและคาบสมุทรอาระเบีย เช่น อินเดีย ไทย มาเลเซีย เมียนมา คูเวต โอมาน และซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น ในปัจจุบันสามารถพบได้ทั้งในยุโรป เอเชีย แอฟริกา และแถบแปซิฟิก ส่วนในประเทศไทยมีอยู่ประมาณ 45 ชนิด และสามารถพบเห็นได้ทั่วทุกภาคของประเทศส่วนแหล่งปลูกมะลิที่สำคัญของไทย มะลิที่เป็นพันธุ์ไม้พื้นเมืองของไทย มีอยู่ประมาณ 15 ชนิด ซึ่งมะลิที่พบเห็นกันแพร่หลายในไทย ได้แก่ มะลิลำ มะลิลาซ้อน มะลิถอด มะลิพิกุลหรือมะลิฉัตร มะลิทะเล มะลิทะเล มะลิเลื้อย มะลิวัลย์ พุทธชาติ ปันหยี เครือไส้ไก่ อ้อยแสนสวย และมะลิเขี้ยว เป็นต้น (ก่องกานดา ชยามฤต, 2549)

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีต้นไม้ประจำถิ่นมากมาย อาทิเช่น ต้นตะบูน และต้นมะลิ ตามฤดูกาลต่าง ๆ คุณสมบัติของดอกมะลิได้ถูกนำมาปรับใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ แก้อ่อนในกระหายน้ำ บำรุงครรภ์ แก้อลมวิงเวียน ช่วยนอนหลับ ด้วยรสหอมเย็น ทำให้สดชื่นชื่นใจ ผ่อนคลาย ทุกบ้านจะใช้ดอกมะลิลอยน้ำใส่ขันไว้รับแขก ไว้ดื่มดับกระหาย แก้อ่อนเพลีย และ

ในทางยาไทย ดอกมะลิ เป็นยาในพิภดเกสรทั้ง 5 เกสรทั้ง 7 และเกสรทั้ง 9 และเป็นส่วนประกอบในตำรับยาหอมหลายขนาน เช่น ยาหอมทิฟโอสถ ยาหอมนวโกศ ยาหอมอินทจักร์ และโดยเฉพาะหอมเทพจิตรที่มีดอกมะลิประกอบมากที่สุดในการตำรับ ชาที่ส่วนผสมของดอกมะลิมิฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ กระตุ้นระบบประสาท ช่วยลดไขมัน และคอเลสเตอรอลในเลือด (Inoue et al., 2003).

การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากชุมชนเป็นการสร้างรากฐานที่ดีให้กับชุมชน โดยการสร้างรายได้นั้นมาจากการท่องเที่ยวในชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่จะนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวจะต้องเป็นจุดเด่นและมีเรื่องเล่าที่ทำให้ผู้ที่เป็นนักท่องเที่ยวสนใจ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์ในชุมชนคือ ดอกมะลิที่ไม่ได้มีการใช้สารเคมีใด ๆ ปลูกด้วยวิธีการทางธรรมชาติ มะลิเป็นรายได้หลักของชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนทุกวัน แต่สิ่งที่เป็นปัญหาเกิดขึ้นจากผลผลิตที่มีทุกวันคือดอกมะลิจะบานเร็วถ้าเก็บไม่ทัน และร่วงทิ้ง ทำให้ชุมชนเสียรายได้จากการร่วงโรยของดอกมะลิ จากข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำดอกมะลิที่ร่วงทิ้งมาแปรรูปเพิ่มมูลค่า โดยการมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากมะลิที่เป็นสูตรเฉพาะของชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน เป็นการเพิ่มมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

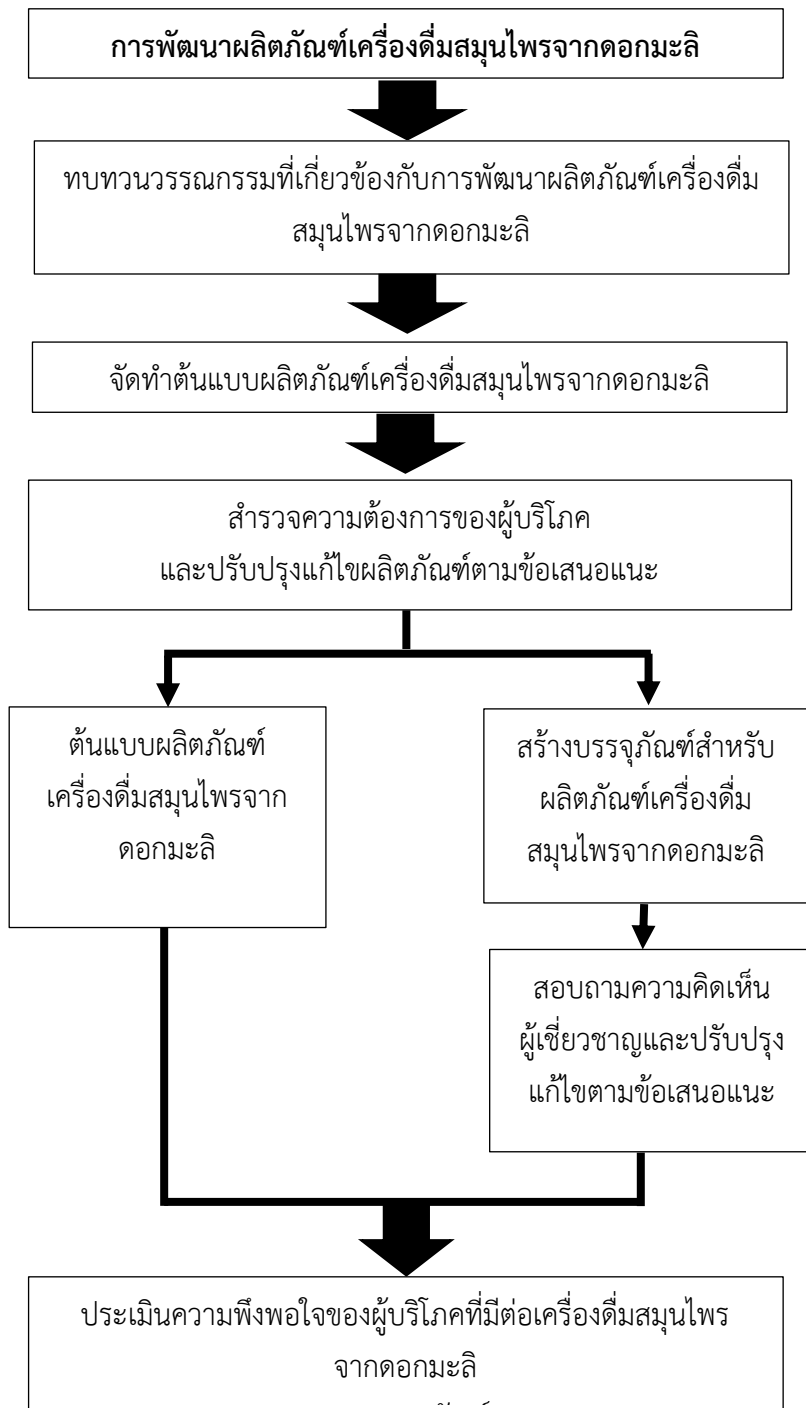
วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคเครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิในด้านผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ที่ผู้วิจัยมุ่งหวังในการค้นหาคำตอบความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือใช้ในการตัดสินใจ มุ่งเน้นนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

การบรรยายสรุปกระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องต้มสมุนไพรจากดอกมะลิ: การผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องต้มสมุนไพร ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชนให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ ตอบโจทย์ผู้บริโภค (สุภาวดี สำราญ, 2561) และเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของชุมชน และพัฒนากลุ่มอาชีพให้เกิดการสร้างรายได้โดยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรม และพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ และนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ โดยได้สูตรดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบจากสมุนไพรในเครื่องต้มสมุนไพรจากดอกมะลิ

สมุนไพร	ส่วนที่ใช้	สรรพคุณ
มะลิ	กลีบดอกและเกสร	ยาบำรุงหัวใจ แก้อ่อนในกระหายน้ำ บำรุงครรภ์ แก้อลมวิงเวียน ช่วยนอนหลับ
บัวหลวง	กลีบดอกและเกสร	บำรุงหัวใจ ทำให้ชุ่มชื้น บำรุงปอด บำรุงตับ บำรุงกำลัง คุมธาตุ แก้อลม แก้อไข้
ฝาง	แก่น	บำรุงโลหิต แก้อ่อนใน กระหายน้ำ (นรินทร์ ท้าวแก่นจันทร์ และคณะ, 2561)
ขมิ้นชัน	เหง้า	สร้างภูมิต้านทาน สร้างภูมิคุ้มกัน

ภาพที่ 2 ส่วนผสมในการทำเครื่องต้มสมุนไพรดอกมะลิ
ที่มา ศศิเพ็ญ ครุฑชังทอง, 2564

ขั้นตอนที่ 2 นำสมุนไพรทั้งหมดไปตาก หรืออบให้แห้ง เมื่อแห้งแล้วบดให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ส่วนผสมทำเป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อบรรจุในซอง
ที่มา ศศิเพ็ญ ครุฑชั่งทอง, 2564

ขั้นตอนที่ 3 นำดอกมะลิ 70 กรัม ขมิ้นชัน 10 กรัม เกสรบัวหลวง 10 กรัม และฟางเสน 10 กรัม ผสมเข้าด้วยกัน แล้วบรรจุลงในซองเยื่อกระดาษ และนำไปซีลด้วยเครื่อง ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การบรรจุส่วนผสมในซองเยื่อกระดาษขาว
ที่มา ศศิเพ็ญ ครุฑชั่งทอง, 2564

ขั้นตอนที่ 4 นำซองที่บรรจุแล้วไปซีลให้สนิท แล้วบรรจุซองชาจะเป็นกระดาษหรือพลาสติก (ด้านนอก) แล้วติดสติ๊กเกอร์ฉลากสินค้า ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 บรรจุภัณฑ์และโลโก้
ที่มา ศศิเพ็ญ ครุฑซังทอง, 2564

ขั้นตอนที่ 5 นำชาสมุนไพร 1 ซองเล็ก เติมน้ำร้อนลงไป แช่ชาทิ้งไว้ประมาณ 5-10 นาที เพื่อให้สี กลิ่น และรสชาติของชาสมุนไพรจากดอกมะลิ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 ชาสมุนไพรจากดอกมะลิ
ที่มา ศศิเพ็ญ ครุฑซังทอง, 2564

การดำเนินการเก็บข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภค

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรได้แก่ นักท่องเที่ยวในชุมชนตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงเวลา 1 มกราคม พ.ศ.

2564 – 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 โดยสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

เครื่องมือในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรจากดอกมะลิ ส่วนที่ 2 บรรจุภัณฑ์ต้นแบบ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาผลผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 15 ข้อ และส่วนที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคในด้านผลผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ จำนวน 20 ข้อ เครื่องมือในส่วนที่ 3 และ 4 เป็นมาตราส่วน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ขอคำแนะนำและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.79 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเก็บข้อมูล (Try-Out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาผลผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรจากดอกมะลิโดยการแจกแจงความถี่ และบรรยายสรุปในรูปแบบของสถิติพรรณนา การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) การวิเคราะห์ตัวแปรข้อมูลทั่วไปของบุคคล ใช้วิธีคำนวณโดยหาค่าความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาผลผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคในด้านผลผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ โดยการแจกแจงความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 12 คน (40.00%) อายุ 25-35 ปี จำนวน 12 คน (40.00%) ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 23 คน (77.00%) มีอาชีพรับจ้างจำนวนมากที่สุด จำนวน 13 คน (43.00%) และส่วนใหญ่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 12 คน (40.00%)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อด้านผลผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรจากดอกมะลิ และบรรจุภัณฑ์

จากการพัฒนาต้นแบบผลผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรจากดอกมะลิ ผู้วิจัยได้นำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาผลผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับ

การพัฒนาเครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิ โดยมีส่วนผสมของ ดอกมะลิ 70 กรัม ขมิ้นชัน 10 กรัม เกสรบัวหลวง 10 กรัม และผงเสน 10 กรัม ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์เป็นสีแดงอ่อน ๆ มีกลิ่นหอมของ ดอกมะลิ และรสชาติที่สามารถรับประทานได้ง่าย สามารถรับประทานได้ทุกเพศทุกวัย ผู้เชี่ยวชาญมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลียูในระดับมากที่สุด ในส่วนของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีความสะดวกกับการรับประทานของผู้บริโภค และโลโก้ผลิตภัณฑ์สื่อถึงสีแดงที่มาจากผง ดอกมะลิที่สะท้อนถึงเครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิได้อย่างชัดเจน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ด้าน รสชาติ สีกลิ่น และกลิ่นของผลิตภัณฑ์ เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิ

ในการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคในด้านผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิ ผู้วิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับ รสชาติของผลิตภัณฑ์ สีกลิ่นของผลิตภัณฑ์ และกลิ่นของผลิตภัณฑ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิ (n=30)

ผลิตภัณฑ์	Mean	SD	แปลผล
รสชาติของผลิตภัณฑ์	4.81	0.35	มากที่สุด
สีกลิ่นของผลิตภัณฑ์	4.85	0.48	มากที่สุด
กลิ่นของผลิตภัณฑ์	4.83	0.42	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.83	0.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิในด้านสีกลิ่นของผลิตภัณฑ์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.85 รองลงมาคือ ด้านกลิ่นของผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.83 และด้านรสชาติของผลิตภัณฑ์มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.81

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิ

การศึกษาคความพึงพอใจของผู้บริโภคด้านบรรจุภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรรากดอกมะลิ ผู้วิจัยได้สอบถามเกี่ยวกับ ลักษณะของฉลากและบรรจุภัณฑ์ สีกลิ่นของบรรจุภัณฑ์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์เหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนตำบล ความสะดวกในการเก็บรักษา ตรายผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิ (n=30)

บรรจุภัณฑ์	Mean	SD	แปลผล
ลักษณะของฉลากและบรรจุภัณฑ์	4.78	0.30	มากที่สุด
สีสันทนของบรรจุภัณฑ์	4.79	0.45	มากที่สุด
รูปแบบบรรจุภัณฑ์	4.83	0.48	มากที่สุด
ความเหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน	4.85	0.49	มากที่สุด
ความสะดวกในการเก็บรักษา	4.84	0.47	มากที่สุด
ตราผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.77	0.42	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.81	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ด้านมีความเหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.85 รองลงมาคือ ด้านความสะดวกในการเก็บรักษา ค่าเฉลี่ย 4.84 ด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.83 ด้านสีสันทนของบรรจุภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.79 ด้านลักษณะของฉลากและบรรจุภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.78 และด้านตราผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.77 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาเครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ ได้แก่ รสชาติ สีสันทน และกลิ่นของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ ลักษณะของฉลากและบรรจุภัณฑ์ สีสันทนของบรรจุภัณฑ์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ ความเหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน ความสะดวกในการเก็บรักษา ตราผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และพนิต ชินสร้อย (2553) ได้กล่าวถึงสรรพคุณของมะลิไว้ว่ามะลิเป็นส่วนหนึ่งของยาหอมเทพจิตร โดยตัวยาลหลักคือ ดอกมะลิ มีสรรพคุณบำรุงจิตใจให้ชุ่มชื่น และพิสมัย กุลกาญจนาธร (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหญ้าหวานที่พัฒนาเป็นผงแห้งบรรจุซองสำหรับเติมลงในชา กาแฟ หรืออาหาร พบว่าชากาแฟหญ้าหวานผสมมะลิซึ่งประกอบด้วยกาแฟหญ้าหวาน 250 กรัม และ มะลิ 80 กรัม เป็นสูตรที่มีสี กลิ่น และรสชาติเป็นที่น่าพึงพอใจที่สุด เนื่องจากดอกมะลิมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ทำให้ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการรับประทาน โดยในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ปริมาณจำนวนดอกมะลิแห้งจำนวน 70 กรัม เกสรดอกไม้ มะลิ และสามารถนำไปพัฒนาเป็นน้ำมันหอมระเหยได้ สำหรับในประเทศไทยมีพืชหอมมากมายหลากหลายชนิดที่สามารถนำมาสกัดน้ำมันหอมระเหยได้ โดยแยกตามส่วนของพืชที่มีกลิ่น

หอมได้จากดอก ได้แก่ กุหลาบ มะลิ จำปี จำปา กระดังงา ช่อนกลิ่น สายน้ำผึ้ง สายหยุด โมก สีสาวดี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยนักวิชาการพบว่า ผลของการสูดดมน้ำมันจากดอกมะลิกับระบบคลื่นสมองและอารมณ์ พบว่าคลื่นสมองระดับเบต้าเพิ่มขึ้นมีอารมณ์ที่เป็นทางบวกทำให้เกิดความกระตือรือร้น สดใส และมีความสุขทริยจากน้ำมันหอมระเหยจากดอกมะลิ สอดคล้องกับ Sayowan et al. (2013) ได้ศึกษาพบว่า ชาที่ได้จากมะลิมีประโยชน์อยู่ 5 อย่าง ได้แก่ ช่วยทำให้ผ่อนคลาย ดูแลสุขภาพผิว ฟันฟูเซลล์ให้แข็งแรง ช่วยลดระดับคอเลสเตอรอล และช่วยในระบบย่อยอาหาร มะลิจึงเป็นองค์ประกอบที่มักนำมาเป็นส่วนผสมของชาเพื่อให้ได้กลิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพรจากดอกมะลิ โดยการพัฒนาเป็นสูตรที่เอกลักษณ์ของชุมชน ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้ที่สนใจสามารถนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่าง โดยการพัฒนาขึ้นเป็นสูตรต่าง ๆ เพื่อให้ได้รสชาติที่หลากหลาย และเพิ่มมูลค่าจากดอกมะลิ โดยการนำดอกมะลิไปสกัดเป็นน้ำมันหอมระเหย เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาเป็นสินค้า OTOP ของชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ก่องกานดา ชยามฤต และลีนา ผู้พัฒนางศ์. (2549). สมุนไพรไทย ตอนที่ 7. ประชาชนจำกัด: กรุงเทพมหานคร.
- นรินทร์ ท้าวแก่นจันทร์, ภาวิณี อารีศรีสม, และรุ่งทิพย์ กาวารี. (2561). สมบัติด้านอนุโมลิสระและการยอมรับทางประสาทสัมผัสของชาสมุนไพรจากฝางที่ได้มาจากการชงที่แตกต่างกัน. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 26(8), 1411-1421.
- พิสมัย กุลกาญจนาธร, ธีรารวรรณ์ กิจประไพอำพล, สุรินทร์ อยู่ยง. (2552). สารคลังข้อมูลยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 4(2), 12-14.
- รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และพินิต ชินสร้อย. (2553). ยาหอม ยาลมหอมกรุ่นทั่วไทย หอมไกลทั่วโลก. เอกสารวิชาการ ในมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ 7. สืบค้นจาก <https://pharmacy.mahidol.ac.th/th/knowledge/article/103> เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564.
- สุภาวดี สำราญ. (2561). การศึกษากระบวนการผลิตชาใบสะทอน. Rajabhat J. Sci. Humanit. Soc. Sci, 19(2), 316-325.
- Inoue, N., Kuroda, K., Sugimoto, A., Kakuda, T., &Fushiki, T. (2003). Autonomic Nervous Responses According to Preference for the Odor of Jasmine

Tea.Bioscience, Biotechnology, and Biochemistry, 67(6), 1206-1214.

doi:10.1271/bbb.67.1206

Sayowan, W., Siripornpanich, V., Hongratanaworakit, T., Kotchabhakdi, N., & Ruangrunsi, N. (2013). The effects of jasmine Oil inhalation on brain wave activities and emotions. *Journal of health research*, 27(2), 73-77.